

Ugyanekkor az összes osztályokat és országokat nem statikájukban, hanem dinamikájukban kell figyelembe vennünk, azaz nem merev állapotukban, hanem mozgásukban (s ezeknek a mozgásoknak törvényei minden osztály gazdasági létfeltételeiből erednek). A mozgást viszont nem a múlt, hanem a jövő szempontjából kell mérnünk, még pedig nem az „evolucionisták“ lapos felfogása szerint, akik csak lassu változásokat látnak, hanem dialektikusan“. (Wl. Uljanov.) S amint vonatkozik ez a megállapítás az egyes társadalmakra ugyannyi áll ez az egyes társadalmi csoportokra és minden társadalmi jelenségre. Bármely szociális kérdés csak társadalmi kapcsolatainak és fejlődési helyzetének megfelelően ítélhető meg. Az pedig nem vitatható el, hogy a zsidókérdés — minden speciálitása mellett — a társadalmi kérdések egészébe tartozik.

MAI ANGOL KÖLTŐK

Fordította: FORGÁCS ANTAL (Budapest)

WILLIAM BENNET: LEÁNY

*Májusban még dolgozott,
fogai közt csikorgott a mihely lágy pora,
júniusban gyakran vért köpött,
júliusban sárgán feküdt a nyirkos gyolcs között,
s augusztusban ragadós föld hullott reá.*

*Szép volt-e, rút-e? Nem tudom!
Jó volt-e, rossz-e? Nem tudom!
Szegényke húsz évet élt, s tíz évet dolgozott.*

ARTHUR DOUGLAS: EURÓPA

*Európa! Szörnyű világrész!
A fiad vagyok én és szegyenlem magamat.
Mint kiélt férfiő oly ráncos az arcod,
mint férfiő, aki tudja, hogy nőnek
már a fiatalok, akik egy
hősi napon félreállítják az útból őt.
Friss népek készülnek a viadalra,
Ázsia fénylő gyermekei, akiket már
nem kötnek törvények és lomha szokások
mint oly' rabot a szegyenletes béklyó,
aki vágyódva néz föl a négyszögletes égre
és tudja jól, hogy ennyi csak, mi néki megmarad.
Rabok vagyunk mi mind európai népek,
s a rabok sorsa ez: lánc és rossz kenyér!*

JAMES FITZELL: VERS A KORCSMÁRÓL

*Mint a pók a szoba szögletében,
úgy bujlik el a kis zugutca mélyén
ez a piszkos és szomorú külvárosi korcsma.*

*A lámpa álmosan leng az alázatos
asztalok fölött jó néhány esztendeje már,
s bús piszok-dombok merednek a székek alatt.*

*Szomorú férfiak üldögélnek itt,
megtörtén nézik a padlót és merengenek
e céltalan és rosszízű világon.*

*Hervadt, családtalan férfiak ők!
Sajnálni valók akár a halottak,
és betegek mint a festett utcai lányok.*

*Az egyik most a gyárról beszél,
ahol nyolc évig dolgozott, a másik
káromkodik s csupasz ökleit rázza.*

A KULTURA VÁLSÁGA

Irta: KOVÁCS KAROLY (Pozsony)

1. A történelem dialektikájának grimászai közé tartozik, hogy éppen az a mozgalom fedj fel legszembetűnőbben a kultura osztályjellegét, amely a leghangosabban hirdeti az osztályfelettséget. A fasizmus gleichschaltoló és totalizáló főrekvéseinek nemesak a gazdasági és politikai élet terén van meg ez az eredménye. Regresszív kulturális főrekvései előtt kitégúly a legszűkebb békaperspektiva is. Rohamos tempóban fejlődnek a meglátás felé a legbornirtabb filiszterek vaskoponyái.

A kultura osztályfelettségét természetesen már a „demokratizálódó“ kapitalizmus idejében is sokan vonták kétségbe. Még az osztályfelettség és a krisztusi szeretet modern apostola, Tolsztoj is azt vágta a polgári művészet szemébe, hogy „alig akad száz ember közül egy, aki élne vele“. Sőt az ő gondolatvilágába egyáltalán nem illő intuícióval azt is meglátta, hogy „a munkás, ha csak nincs elromolva és helyzetének szelleme meg van benne, képtelen lesz bármi hasznot huzni művészetünkéből és semmit sem fog belőle megérteni. És ha véletlenül meg is ért belőle valamit, az amit megért nem fogja nemesíteni a lelkét, hanem inkább megmetyeljei“. (Tolsztoj: Mi a művészet? 52. l.) Mégis tagadhatatlan tény, hogy a polgári kultura osztályfelettsége milliók és milliók tudatos vagy spontán hitvallása volt. Két körülmény magyarázza meg ezt a jelenséget.

A polgárság a kultura terjesztését is bevonta az árugazdálkodás körébe. Irodalom, képzőművészet, színház iparágakká alakultak át. Képviselői csekély kivétellel a polgárság jól fizetett bémunkáisaivá váltak. Az irodalmi és művészeti termékek terjesztésénél egyre inkább a profitszempontra adta meg a hangot. A polgárság annál szívesebben csinálta ezt, mert nyereszkes érdekei egybeestek osztályuralmi érdekeivel. Egy-egy tucatregény, kuplé vagy csendéletprodukción elterjesztése nemesak a kiadónak hozott milliós hasznot. A polgári izlést és a polgári gondolkozást ojtva be a széles tömegekbe, az osztályellentétek kiérésére is tompítóan hatott. Minél inkább fejlőd-

MEGOKOLÁS. *Az essen, bíróság három vádlottat, akik — állítólag — megverték egy S. A. alakulatba tartozót, két-két évi fegyházra ítélte. Az ítélet, a mai német viszonyokhoz mérten, nagyon enyhe. Az ítélet indokolása megmagyarázza, hogy miért. „Tekintettel a megvetendő cselekedetre, sokkal súlyosabb büntetés is helyén volna. A törvényszék azonban enyhítő körülménynek vette, hogy a vádlottakra nem volt rábizonyítható, hogy ők a tettesek.“*